

Šola za ravnatelje

XXVI. STROKOVNO SREČANJE RAVNATELJIC
IN RAVNATELJEV OSNOVNEGA ŠOLSTVA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

ČAROBNI TRENUTKI – USTVARJANJE OTROKOM RAZUMLJIVEGA IN SMISELNEGA UČNEGA OKOLJA

Prof. Gerry Mac Ruairc

Ravnatelj, School of Education

National University of Ireland, Galway

Dve možnosti izbire

- Možnost izbire izobraževalnega sistema
 - “Standardna” neoliberalna reforma
- ali
- Opolnomočenje in preobrazba na strokovni teoretični osnovi, ki jasno predstavi zamisli, vizijo in usmeritev, izhaja pa iz čarobnosti in lepote otrok in mladih.

Preučite obe možnosti

- Kaj se je pokazalo po dveh desetletjih neoliberalnih reform?
- Kaj kaže čas desetletij, ko so skušali razumeti, kako se učenci učijo, razvijajo in kako se jim pri tem lahko najbolj učinkovito pomaga?

Neoliberalni način

- Rezultat preizkusa bralnih veščin je bolj pomemben kot užitek učenca pri branju. Pri testih se stres povečuje.
- Razširjena praksa poučevanja za test.
- Velika odgovornost: otroci postajajo številke, učni načrt je vse ožje usmerjen ...
- Večja izbira – liberalne demokratične zamisli; možnost izbire ni dostopna vsem.
- Globoka vrzel med bolj in manj uspešnimi ostaja in se v večini držav pogloblja.

Posledice

- Ustvarjajo se zmagovalci in poraženci, a skoraj vedno na istem mestu.
- Šolanje še naprej ostaja neenakopravno za določene skupine.
- Izredno odporen izobraževalni sistem, vse bolj obsežen, vse bolj nepravičen, podvržen stalnim reformam, spremeni pa se zelo malo.
- Vodstvo je prisiljeno na novo preučiti težave, povezane z raznolikostjo: vprašanja glede enakopravnosti/enakosti, družbene pravičnosti, vključenosti.

Kaj pa Slovenija ?

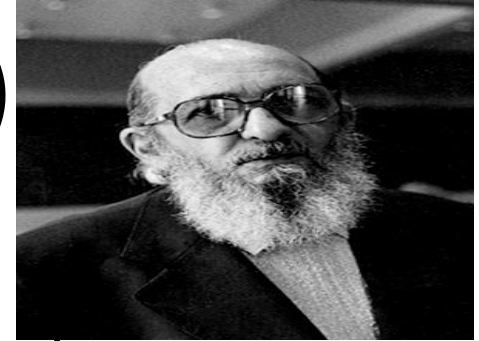

Nazaj k osnovam na drugačen način

- Vračanje k teoretičnim koreninam – brez njih se ustvarja plitvo razmišljanje, moč in potencial izobraževanja pa se zmanjšuje.
- Vračanje k pedagogiki in širokemu naboru pogledov na otroke, otroštvo in učenje.
- Vračanje k teoriji, da se na trdnih temeljih lahko zgradi trajnostna pot naprej.

Vodje kot kritični pedagogi (Gramsci, Freire, McLaren ...a)

Vodje, ki:

- so vedno odprti za kritična vprašanja;
- pozdravljajo večpomenskost –pozdravljajo dvoumnost - izzovejo težnje za postavljanje moralnih zaključkov;
- k praksi pristopajo skozi utemeljeno analitično držo, ne le skozi posamezna vprašanja;
- aktivno iščejo različna stališča;
- v razmišljanje in delovanje vključujejo nove ideje, stalno preverjajo predpostavke in stališča;
- problematizirajo stanje in odpirajo vprašanje, ZAKAJ je tako;
- **sprašujejo, če sploh postavljamo prava vprašanja.**

Drugačen način usmerjanja učenja

- Tako razmišljanje je nujno in podprto z več viri:
 - nabor teoretičnih pogledov na učenje,
 - ključni filozofski misleci v izobraževanju – Dewey,
 - novi pogledi na vzgojo in negovanje otrokove dobrobiti, empatije in trdoživosti,
 - sociologija otroštva.

Nekaj primerov

- Socialno konstruktivistično razmišljanje,
- Rresek družbe: raznolikost in identiteta;
- Reggio Emilio - način povezovanja in združevanja.

Tu smo že bili – učna ura zgodovine

- Osnovna šola naj ne bi bila le ustanova za pripravo na naslednjo stopnjo. Program naj bi se oblikoval načrtovano in usmerjeno, a neodvisno od predvidenih zahtev srednjih šol ali usmerjenosti na preverjanje znanja pri 11. letu starosti, pač pa glede na potrebe otroka na določeni stopnji fizičnega in umskega razvoja. Osnovna šola naj v otroku vzbudi zanimanje za različne stvari in splošno kulturo, učvrsti določene navade in razvije samozavest.

(Hadow Report, *The Primary School*, 1931)

- Svoj pečat je pustilo napačno, a v preteklosti zelo razširjeno prepričanje, da je za razvoj pismenosti in računanja dovolj že usmerjenost v osnovne veščine. Mnogi otroci še vedno ne dobijo dovolj priložnosti za delo na praktičnih, znanstvenih in umetniških področjih kurikula, saj to ne le okrepi njihovo razumevanje teh področij, pač pa izboljša njihove numerične veščine in pismenost.

(White Paper, *Better Schools*, 1985)

Razvijanje razmišljanja – kako se učenci učijo

Posameznik

Piaget

Skupina

Vygotsky

Oblikovana
skupina

Socialno-kulturne
teorije

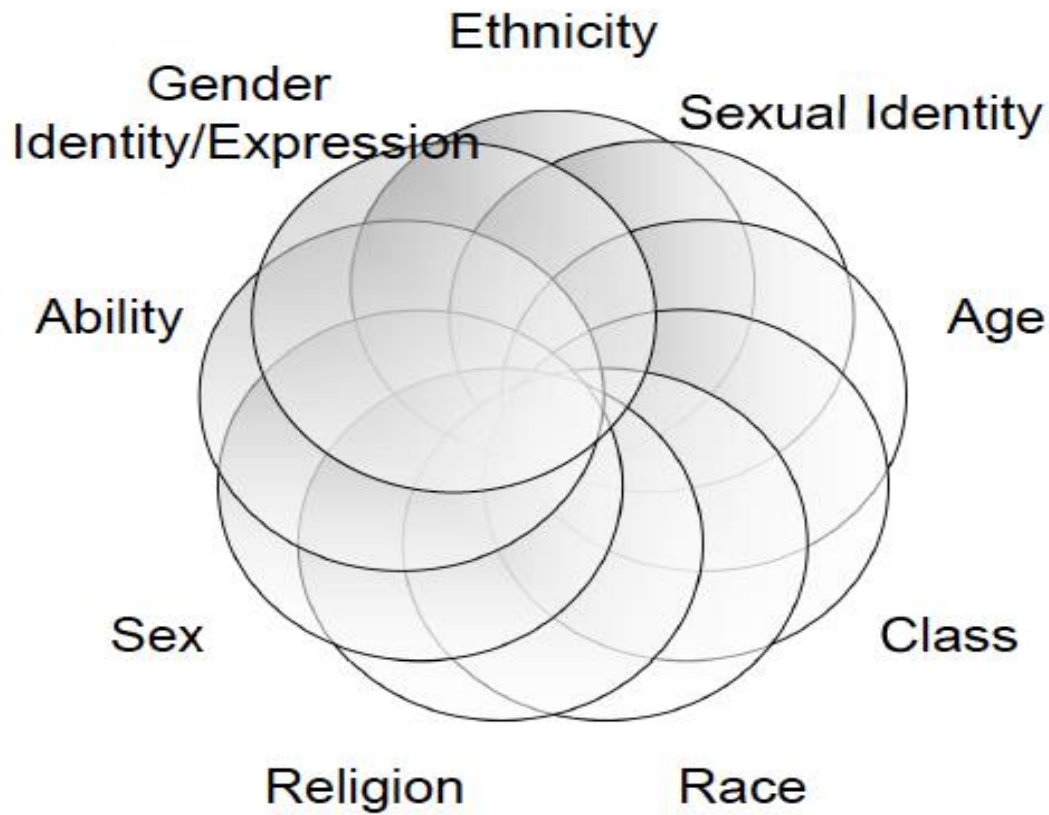
Kontekst in učenje v kontekstu

- Socialni svet, v katerem se otroci učijo.
- Pomembno za otrokovo dojemanje sveta.
- Osmišljanje – kdo otroci so in kam spadajo.
- Odraščanje v šoli – to je oblikovana in določena dinamika.

Kategorije raznolikosti in identitet

- Biološki spol
- Rasa
- Razred
- Veroizpoved
- Zmožnost/nezmožnost
- Starost
- Družbeni spol
- Spolna usmeritev
- Etničnost
- Kultura
- Jezik

Mozaik identitet – PRESEK (Anthias)

- Prepoznati večplastnost in kompleksnost skupin; identiteta ni aditivna temveč multiplikativna (Wing 2003).
- To je v biti naše človeškosti – je ponotranjeno, utelešeno, poosebljeno – če vodenje v izobraževanju ne deluje v tej smeri, kaj potem sploh dela?
- Spoznaj sebe, da lahko spoznaš in vodiš druge skozi njihovo učno popotovanje.

Pedagoški pristop Reggio Emilia

Osnovno načelo

- Šole po načelu Reggio Emilia so osnovane na socialnem konstruktivističnem okvirju, ki so ga navdihnili John Dewey, Jean Piaget, Lev Vygotsky, Jerome Bruner. Ta model navaja, da tako otroci kot odrasli soustvarjajo svoje znanje prek interakcij z drugimi ljudmi in okoljem.

Reggio Emilia - ključna načela

- **Podoba otroka:** temelj pristopa Reggio Emilia je podoba otroka, ki je kompetenten, močan, iznajdljiv in **poln idej**. V ospredju so pravice in ne potrebe.
- **Okolje kot tretji učitelj:** skrbna priprava okolja kot tretjega učitelja, da omogoči socialno podporo razumevanju.
- **Odnosi:** prepoznanje **socialnega in čustvenega pomena odnosov** in interakcij med ljudmi v danem okolju, intelektualni pomen odnosov se odraža v pristopu do učenja, ki je vedno v kontekstu in odvisnosti od soustvarjanja znanja.
- **Sodelovanje na vseh ravneh:** med učitelji, med učitelji in učenci, med učenci, med učenci in starši, s širšo skupnostjo.

- Dokumentacija omogoča spremljanje izkušenj in dela otrok, nudi priložnost za pregled, refleksijo in interpretacijo.
- Progettazione – ta italijanska beseda, ki jo je težko prevesti, pomeni **fleksibilen načrt za nadaljnje raziskovanje** idej in zagotavljanje možnosti, da se ideje izvedejo v sodelovanju z otroki, starši in občasno s širšo skupnostjo.
- **Izziv**: pozorno poslušanje otrok in postavljanje izzivov za nadaljnje razmišljanje in delovanje.
- **Sto jezikov otrok**: otroke spodbudimo k simbolični predstavitvi njihovih idej, omogočimo jim več različnih načinov za njihovo predstavitev.

Integracijska vizija za učenje

- Socialno-konstruktivistični pristop
- Pedagogi Reggio Emilia menijo, da šola ni kraj za prenos znanja, pač pa okolje, ki otroku omogoča, da ustvarja kulturo in znanje; otrok je ustvarjalec znanja. Šole in učenci so ustvarjalci kulture in učenja.
- Otroci so najboljši izraz človečnosti, so državljani sedanjosti, ne le prihodnosti.

Socialni konstruktivist

- Pedagoški namen programov Reggio Emilia je opisan kot uporaba vzajemnih odnosov med otroci in njihovo ožjo in širšo skupnostjo. Njihov namen je spodbuditi in podpreti učne priložnosti, ki podpirajo razvoj in otrokovo razumevanje določenih konceptov.

- <https://www.youtube.com/watchv=cvwpLarbUD8>

Implikacije

- Učenci so na tej poti partnerji, saj odločno in aktivno soustvarjajo učenje.
- Jedro pristopa je vključevanje. Izhaja iz otrokovega jedra, namesto, da se otroku nekaj "dodaja" ali se ga poskuša popraviti.
 - Projekt Reggio Emilia podpira potencial vseh otrok in njihove pravice do odnosov, samostojnosti, ustvarjalnosti in učenja. Sledi podobi otroka, po kateri je vsak otrok tako sposoben kot aktivni udeleženec učenja ne glede na svoje potrebe. Tako zgodnji programi Reggio Emilia prepoznajo osnovno pravico otrok s posebnimi potrebami do enakega izobraževanja, kot ga imajo njihovi sovrstniki.
- Prostor za raznolikost in identiteto: raziskovanje povezav med identiteto, raznolikostjo, učenjem in snovanjem.
- Raziskovanje, interakcija in refleksija so ključni elementi učnega procesa.

Dve različni podobi

- podoba otroka v neoliberalnem svetu
- podoba otroka v pristopu Reggio Emilia

Nedavna študija - Early Childhood Education (2017) 45:629–639

- Zaključki
 - Izidi lahko vplivajo na vse otroke (tudi tiste s posebnimi potrebami) pri njihovem razvoju **pristnih prijateljskih odnosov, sodelovanja, komunikacije in odprtosti, kar vodi v vključenost vseh.**

To zdaj potrebuje naš svet!